

Šta je CSS

- **CSS (*Cascading Style Sheets*)** je jezik koji se koristi za opis prezentacione semantike dokumenta pisanog u opisnom jeziku (markup language).
- Jednostavnije rečeno, opisuje, tj. uređuje izgled i formatiranja bilo kog elementa na stranici. On nam omogućuje da, **kreirajući CSS opise stilizujemo elemente HTML** i drugih dokumenata.

Šta je CSS

- **CSS** skraćenica od **C**ascading **S**tyle **S**heets
- Stilovi nam dozvoljavaju kontrolu mnogih parametara dizajna koji ne mogu biti kontrolisani upotrebom HTML jezika.
- **Eksterni CSS fajl** nam omogućava da više HTML fajlova istovremeno stilizujemo

Šta je CSS

- CSS je nastao dosta kasnije nego što je to slučaj sa HTML-om. U početku, HTML stranice nisu bile vizuelno stilizovane. Potom smo koristili HTML tagove i attribute za stilizaciju, ali je sve to bilo previše komplikovano i nepraktično.
- Zato je osmišljen CSS jezik koji ostavlja HTML strukturi da prikazuje sadržaj, a CSS taj sadržaj stilizuje.
- U početku, mnogi autori su kombinovali HTML i CSS stilizaciju, ali danas, kada je CSS potpuno sazreo, možemo **u potpunosti poštovati pravilo razdvojenosti sadržaja (HTML) i stilizacije (CSS).**

Šta je CSS

- CSS nam omogućuje da kreiramo opise pomoću kojih ćemo stilizovati određene elemente.
- Na primer, CSS-om možemo definisati da pozadina strane bude plava i da sav tekst na njoj bude u fontu Arial i to u crvenoj boji. Takođe, možemo postaviti da svi paragrafi imaju određene margine i tako dalje.

CSS i HTML sintaksa

- **U CSS-u ne pišemo tagove niti postavljamo bilo kakav HTML sadržaj.** On služi isključivo za uređivanje i stilizaciju sadržaja u HTML i drugim dokumentima.
- CSS jezik ne koristi tagove i ima potpuno drugačiji način pisanja od HTML jezika
- CSS je odvojen od HTML jezika i njegovih tagova. Ukoliko imamo kreiranu HTML stranicu, nije potrebno da prepravljamo taj kôd kako bi uneli CSS kôd. Njega unosimo ili u posebnom fajlu (sa ekstenzijom .css) ili u head delu HTML dokumenta.

CSS primer

```
h1 { color:red; }
```

Primer kôda iznad predstavlja jedan jednostavan CSS opis (pravilo).

CSS opis

- CSS sintaksa se sastoji iz **CSS opisa (CSS Rule)**.
- Sami CSS opisi su obavezno sastavljeni iz dva dela. Razlikujemo **selektor (selector)** i **deklaraciju (declaration)**.
- **Selektor** ukazuje na koji element se odnosi taj CSS opis.
- **Deklaracija** postavlja stilizaciju za element na koji se odnosi CSS opis.

CSS opis

- Deklaracije se takođe sastoje iz dva dela, a to su **svojstvo (property)** i **vrednost (value)**.
- Kada kreiramo CSS opis, postavljamo **selektor**, zatim unosimo razmak i postavljamo vitičaste zagrade u kojima pišemo **deklaracije**, odnosno pišemo **svojstvo**, postavljamo dve tačke (:) i zatim **vrednost**.

```
h1 { color:red; }
```


CSS opis

- U istom opisu, možemo pisati više **deklaracija**, samo ih odvajamo znakom tačka-zarez (;).

```
p {  
    font-family:Tahoma;  
    font-size:12px;  
}
```

CSS opis

- U ovom primeru, postavili smo **selektor p** koji označava da se taj opis odnosi na sve paragrafe u dokumentu (na <p> tagove u HTML-u).
- Postavili smo vitičaste zagrade i u njima pisali dve **deklaracije** koje se odnose na izbor fonta (font-family) i izbor veličine teksta (font-size). Primećujete da između **svojstva** i **vrednosti** u **deklaraciji** stoji uvek znak : , a da posle deklaracije uvek stoji znak ; (koji označava kraj vrednosti).

CSS opis

- Važno je pomenuti da novi redovi i razmaci u CSS jeziku ne igraju preterano značajnu ulogu, ali treba poštovati neku strukturu **radi preglednosti** kôda. Uobičajeno je da se pišu **selektor** i početna zagrada u jednom redu. Zatim, na sledećim redovima sve **deklaracije** (po jedna po redu) i na kraju zatvaramo zagradu u novom redu.
- CSS **selektori** razlikuju velika i mala slova tako da moramo voditi računa o tome.

CSS opis

- Dobro zapamtite ove termine koje smo pominjali jer ćemo se uvek vraćati na njih.
- Dakle, da ponovimo:

CSS jezik je sastoji iz opisa. Svaki opis je sastavljen iz selektora (selector) i deklaracija (declaration).

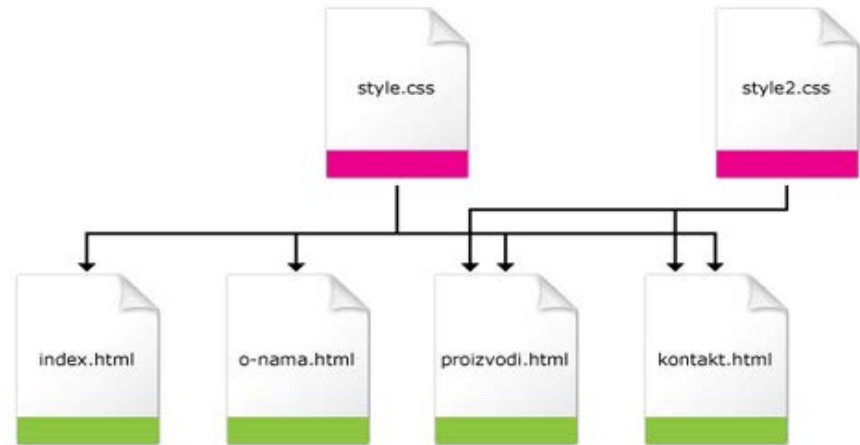
Deklaracija se sastoji iz svojstva (property) i vrednosti (value).

Način pisanja CSS opisa

- Pomenuli smo da je CSS odvojen od HTML koda, ali to znači da ga postavljamo...gde?
- Postoje tri varijante:
 - **Inline CSS** – opis se ubacuje u okviru samog taga u HTML dokumentu.
 - **Interni CSS** – pravila se upisuju u head sekciju same HTML strane i važe za stranu u koju su ugrađena.
 - **Eksterni CSS** – sva pravila se čuvaju u okviru .css fajla koji se vezuje za HTML strane i važi samo za te strane.

Eksterni CSS

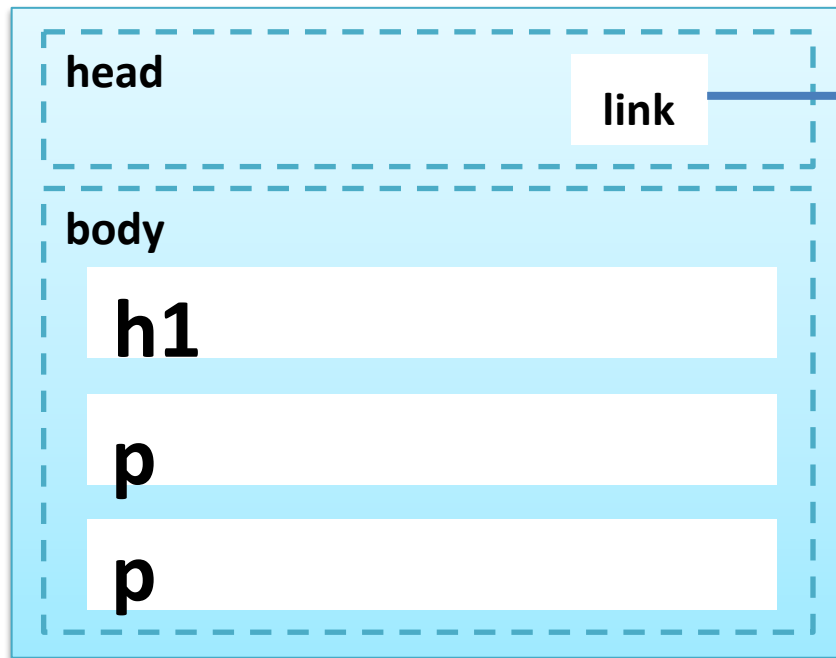
- Kao što mu i samo ime kaže, eksterni CSS se nalazi kompletno van HTML dokumenta u posebnom fajlu.

Eksterni CSS

- Najprostija varijanta je kada imamo jedan HTML fajl i pored njega jedan CSS fajl.
- Dovoljno je da u head delu HTML fajla unesemo određeni tag, koji će povezati eksterni CSS fajl. Sa druge strane, u samom CSS fajlu, pišemo samo opise.

Eksterni CSS


```
h1 {  
  color:red;  
  font-size:22px;  
}  
  
p {  
  color:blue;  
}
```


Eksterni CSS

Sam tag za povezivanje CSS opisa u head delu strane je **<link>**. Poput nekih drugih tagova (kao što je npr) nema sadržaj i samozatvarajući je, a sve vrednosti nosi u svojim atributima nad tagom. Ti atributi u slučaju <link> taga su:

- **href** – definiše putanju do eksternog CSS fajla. Može biti relativna ili apsolutna. Preporuka je postavljati relativne putanje i voditi računa o vezama. **(obavezan)**
- **type** – definiše tip dokumenta ka kome se linkuje pošto se tag <link> može koristiti i za neke druge svrhe, mada u poslednje vreme se koristi najčešće za CSS. Postavljamo: ***“text/css”***
- **rel** – definiše odnos HTML fajla i linkovanog, eksternog fajla. Postavljamo: ***„stylesheet”*** **(obavezan)**

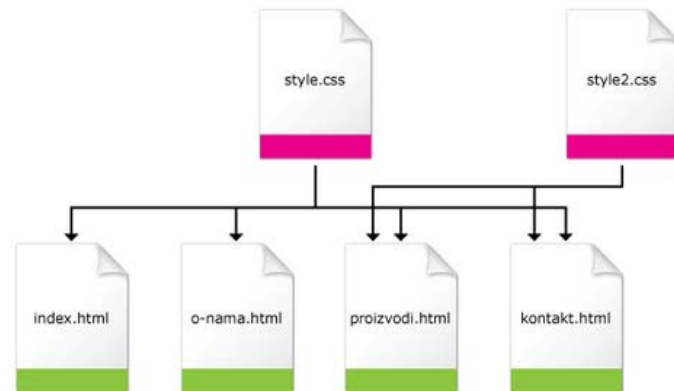
Evo primera za eksterno povezani CSS fajl, tačnije, početak HTML strane može izgledati ovako:

```
<!doctype html>
<html>
<head>
<title>Eksterni CSS</title>
<link href="css/stilizacija.css" type="text/css" rel="stylesheet">
</head>
<body>
.....
```

Ovaj tag se **uvek** postavlja u okviru **head dela** HTML fajla i praktično je uvek isti, samo se razlikuje putanja do fajla. Redosled atributa nije bitan.

Eksterni CSS

- U jednom HTML dokumentu može postojati više povezanih CSS fajlova. U tom slučaju postavimo po jedan `<link>` tag za svaki eksterni css fajl.
- Jedan CSS fajl može skladištiti neograničen broj opisa, ali na autorima je da li će možda razdvajati grupe CSS opisa u različitim fajlovima radi lakše organizacije.
- Sa druge strane, jedan CSS fajl može biti pozvan, učitao, od strane više različitih HTML fajlova. Tako možemo stilizovati iste elemente na različitim stranama istim fajlom.

- Ne postoji ograničenje u broju opisa koje možemo definisati u okviru jednog .css fajla
- Na primer, definisanjem boje i veličine za tagove h1 i h2 unutar CSS fajla, menjamo izgled tih tagova na svim stranama na kojima je pozvan .css fajl

```
h1 {  
  color: #fff000;  
  font-size: 14px;  
}
```

```
h2 {  
  color: #000fff;  
  font-size: 14px;  
}
```

Interni CSS

- Nasuprot eksternom, interni CSS se nalazi direktno u HTML dokumentu, tačnije u head delu.
- Umesto da postavljamo `<link>` tag kao malopre, možemo postaviti **`<style>`** tag i u okviru njega direktno upisati CSS opise.

Interni CSS

- Na ovaj način praktično smo ***ugradili*** ceo CSS fajl u strukturu HTML stranice.
- Van `<style>` taga, nalazi se HTML strana i važe njena pravila. Sa druge strane, unutar njega se nalaze CSS opisi i važe pravila CSS jezika.

Evo primera za interni CSS, tačnije, početak HTML strane može izgledati ovako:

```
<html>
<head>
<title>Eksterni CSS</title>
<style type="text/css">
    p {
        font-family:Tahoma;
        font-size:12px;
    }
</style>
</head>
<body>
.....
```

- Postavljen je <style> tag sa atributom type koji određuje tip stilizacije.
- Unutar <style> taga važe pravila CSS jezika.

Eksterni VS Interni CSS

Pitanje je da li koristiti eksterni ili interni CSS? Skoro uvek, praktičnije je koristiti eksterni CSS. Evo samo nekih od razloga:

- Možemo koristiti iste CSS opise za više različitih stranica, umesto da ih bespotrebno ponavljamo.
- Pošto nema ponavljanja kôda, stranice su „lakše“ i brže se učitavaju (CSS se učitava samo na prvoj).
- Razdvajamo sadržaj od stilizacije (nije isti fajl).
- Možemo menjati CSS opise na jednom mestu, što će odmah uticati na sve povezane stranice.
- Lakše je snalaženje u CSS kôdu koji je odvojen od HTML-a.

Inline CSS

- Pored eksternog i internog CSS-a postoji i **inline** način pisanja. Inline se razlikuje po tome što je **selektor izostavljen** i sam CSS kod se postavlja direktno u HTML tagu, putem atributa.
- U ovom načinu pisanja nemamo ceo CSS opis, već samo deklaraciju (ili više njih) direktno na HTML tagu.

Inline CSS

- Kod inline CSS-a, postavljamo (na html tagu koji želimo da stilizujemo) atribut *style* u kome pod znacima navoda pišemo svojstva i vrednosti, kao i ranije.
- Zbog specifičnosti ove varijante, opis koji unesemo se odnosi samo na taj jedan element.
- **Zato, pisanje inline stilova je veoma nepraktično, a još teža je kasnija izmena.**

Inline CSS

Pogledajmo primer:

...

```
<p>Prvi paragraf</p>
```

```
<p style="font-family:Tahoma; font-size:12px;">Moj paragraf</p>
```

```
<p>Treći paragraf</p>
```

...

Ovako smo dobili stilizaciju nad samo jednim (drugim) paragrafom teksta. Ako bi želeli da svi budu stilizovani, morali bi da i njima dodamo atribut style i ova svojstva i vrednosti. Lakše je postaviti eksterni/interni CSS i jednim opisom stilizovati paragrafe.